

TORONTAI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	480 K
Félévre	240 K
Negyedévre	120 K
Egy hóra	40 K

Egyes szám ára 2 korona

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felolós szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL
Obiliteva (Zápelye) utca 1. Telefonszám 21

MEGJELENIK MINDENNAP, HÉTFŐ ÉS
ÜNNEPEK UTÁNI NAPOK KIVÉTELEVEL

Veliki Beeskerek, 1920.

XLIX. évfolyam, 211. szám.

Péntek, 1920 szeptember 24.

A pártütő

angyalok ritkuló, megtépett seregéből elhagyja a Földet a főherub, a pinguinek szigetéről, az epikureusok kertjéből eltávozik Bonnar Sylvester abbé; az emberi és a földöntúli dolgok bölcs megértője: Anatole France kilep az élet szűk és vigasztalan ketrecéből. A Titkok, miket nyugtalan tagadó szelleme a tudás kincsével pazarul feldiszlített elméje oly gunyosan ostromolt, megnyílnak most majd előtte. Mert odafent abban a leggyönyörűbb, abban a legnagyobb könyvtárban, melyet a pártütő angyalok hordtak össze évmilliók alatt, minden kérdésre ott foglaltatik a felelet.

Az emberi szellem legfőbb létező példánva szabadul meg most a földi lét nyomoruságos és nevetséges ruháitól. A középkorba visszavetett mai emberiség, az öldöklés, a rablás és a barbárság e napjaiban szinte észrevétlenül távozik Anatole France. Kik érdekelt most, hogy a legutóbbi évszázad, sőt a legutóbbi évezredek egyik legnagyobb és legtekélyesebb alakja, az emberi lény felsőbbrendűségének a leggyönyörűbb példája befejezte, elintézte az ő ügyét a természet? Kik érdekelt most, hogy ő már nem lesz többé? Az emberifalagok az élet vigasztalan pocolyájában szemérmetlenül falják fel egymást és jól érzik magukat a poshadt elemekben. Mert az emberek mindig, örökké pinguinek maradnak . . .

Most belép a pártütő angyal a hitvallók, a főpapok, a doktorok, a szentatyák, a boldogok és a szűzek gyülekezetébe, ahol az örök fényességben szüntelenül hitviták folynak az Ur zsámolyánál. És a nagy Daimon e kései kiküldöttje bizonyára az emberi dolgok megértésére nógatja majd a szentek szigorú fórumát. Lánggal égő, az emberiségért vérző nagy szíve bizonyára ékes orációkban kér több kegyelmet, több malasztot, szebb, emberibb életet a rideg földöntúli hatalmasságoktól . . .

A választási harc előestéjén.

Csatasorban a politikai pártok. — A választási agitáció főkérdése: az alkotmányreform ügye. — A demokrata-párt és a radikális-párt nagygyűlései.

— Beogradi munkatársunk telefonjelentése. —

Beograd, szept. 23.

A politikai körökben eleven élet lüktet. A választási agitáció megkezdése előtt valamennyi parlamenti és politikai párt rendbehozta, számbaveszi fegyverzetét és harcosait. A nagy és kis pártok rendre gyűléseznek és véglegesen megállapítják a programjukat.

A demokrata-párt.

Elsőnek a demokrata-párt vezetősége tartott tegnap este értekezletet. Megvitatták a párt helyzetét az egyes tartományokban és elhatározták, hogy a képviselők sürgősen felkeresik agitáció céljából az egyes választókerületeket. A pártvezetőség a hó vége felé véglegesen megállapítja az aktív választási programot. Draskovics miniszter a párt megbízásából részt vesz a legközelebb megtartandó nagy népgyűlésen.

A radikális-párt.

A radikális-párt ma este tartotta országos nagygyűlését, a melyen a párt programjának megállapításáról tárgyaltak. A párttagok közül sokan minesenek megelégedve Protics Sztóján alkotmánytervezetével. Különösen a vajdaság és szerémségi vidékekről való politikusok kifogásolják, hogy a tervezet túlságosan decentralizálja az állami igazgatást és tágas autonómiát biztosít az egyes tartományoknak. Ez a frakció Pasics nagyszerb programjának megvalósítását óhajtja. Pasics tudvalevőleg szigorú centralisztikus állambizottság híve s a tartományi autonómiákat nem tartja megengedhetőnek. Horvátország önkormányzatát is legfeljebb a szorosabb értelemben vett horvát etnikai határokon belül állapítaná meg, de a mai mértéktől igen eltérőleg.

A horvát egyesült nép-párt.

A horvát egyesült néppárt nagyjában elfogadja Protics alkotmánytervezetét, de Horvátország részére a tervbe vett autonómiát méginkább kiszélesíteni akarja.

A szociáldemokrata-párt.

A szociáldemokrata-párt központi vezetősége is foglalkozott a választási agitáció és az alkotmányreform kérdésével. A párt a centralisztikus kormányrendszer híve. Közös törvényhozást és közös kormányt kíván, a tartományi autonómiát elveti, azonban a kerületek, illetve a megyék és a városok részére széleskörű autonómiát követel.

A kommunista-párt.

A kommunista-párt szintén erősen készül a választásokra. A pártnak két frakció küzd egymással szemben. Az első, a kisebbik rész a legszélsőségesebb kommunista elveket vallja, míg a többség Lapesevics és Topalovics képviselőkkel az élen részt kíván venni az állam konszolidációjára irányuló közös munkából. Ez utóbbiak az egységes, központosított államformai hívei.

Tőzsde.

Érték dinárookban.

V a u t á k:	Francia frank	1 svájci frank	17-20 j. K.					
196, Svájci frank	430, Font sterling	95, Dollár	28, Lira	125, Lei	1 frank	7-84 j. K.		
57, Osztrák korona	9-70, Márka	1 dollár	46-50,	1 lira	5— j. K.			
Devizák:	Páris 192,	London, 100-25,	Milano 124-50,	Prága 40-20,	Wien 10-10,	Berlin 46-75	1 cesztrák korona	0-388 j. K.

Olaszország békeállása.

A munkások megkötnek, a parasztek földet osztanak és tovább forronganak.

Trieszt, szept. 23.

A tárgyalások a munkaadók és a munkások megbízottai között kedvezően folynak. Egyelőre nem sikerült egyezségre jutni abban a kérdésben, hogy a fegyelmet a műhelyekben és a gyárakban milyen módon biztosítsák. A munkások megbízottai kijelentették, hogy mielőtt aláírják az egyezséget, azonnal elrendelik a normális munka felvételét az egész vonalon.

Trieszt, szept. 23.

A parasztek forrongása egyre tart. A felkelők csaknem az összes nagybirtokokat elfoglalták már. Anpuleróban, Cede-ben, Villerióban és Carteleandognóban a katonaság lött a népre. Ez utóbbi helyen a felkelők a várostól öt kilométernyi távolságban lévő puskaporos raktárt a levegőbe rovitették. A robbanásnak hét emberét esett áldozatul, a sebesültek száma rendkívül nagy.

Az albánok fegyverszünetet kértek.

Beograd, szept. 23.

Az albán kormány parlamentárisokat küldött csapatok északi parancsnokságához, hogy azok a fegyverszüneti megállapodás teljesítéséről tárgyaljanak a Jugoszlávia és Albánia közötti békeállapot megteremtése érdekében.

Mivel azonban a parlamentárisok nem voltak rendben meghatalmazással, érdemi tárgyalás egyelőre nem volt kezdetű.

Átszöktek Magyarországra

Novisad, szept. 23.

Griffel ezredes és több volt osztrák-magyar tisztet a múlt évben osztrák-magyar csapatok miatt Novisadon letartóztattak. Később a letartóztatottak egy részét Vajevóba internálták, de a kijelölt várost nem volt szabad elhagyniuk. A vizsgálat ügyükben még nem volt befejezve és így itélethozatalra még nem kerülhetett sor. Ezek a tisztak most több osztrák-magyar tisztel átszöktek Magyarországra.

Linder Béla Pécs város polgarmestere.

Megválasztották az új tisztikart.

Pécs, szept. 23.

A pécsi új törvényhatósági bizottság szerdán délután hat óra körül választotta meg a város fő-tisztviselőit. Dr. Doktor Sándor megnyitotta az ülést és bejelentette, hogy polgármester, főjegyző és négy tanácsos választását ejtik meg. A központi bizottság a következő választási listát terjesztette be.

Polgármester Linder Béla, volt magyar hadügyminiszter, főjegyző dr. Detre János, volt főispán, jelenleg szabadkai hírlapíró, városi tanácsosok: Bodnár Zsigmond, Rapp Dezső, Lebes György és Soltész János, főkapitány: Palátsy János. A közgyűlés felállással egyhanguan elfogadta a központi bizottság javaslatát.

A megválasztott tisztviselők Detre János dr. kivételével, aki nem tartózkodik Pécsen, azonnal letették a fogadalmat. Ünnepléses beiktatásuk ma délelőtt 9 órakor lesz.

Subotica, szept. 23.

Dr. Detre János volt szegedi főispánhoz, aki jelenleg Suboticán a Bácsmezei Napló munkatársa, a Torontal az éj folyamán telefonon kérdést intézett, hogy mikor foglalja el állását Pécsen? Dr. Detre kijelentette, hogy nem fogadja el főjegyzővé történő megválasztását, mert továbbra is újságíró akar maradni.

A nyugdíjas

vasutasok memoranduma a kormányhoz.

Subotica, szept. 23.

A nyugdíjas vasutasok, miután a subotikai vasuti igazgatóság beszüntette nyugdíjárándóságuk kifizetését, pár nap előtt dr. Manojlovič Vladislav főispánnál tisztelegtek és közbenjárását kérték abban az irányban, hogy a kormánynál érdeklükben interveniáljon. A főispán felszólította a vasutasokat, hogy adják be hozzá kívánásaikat memorandum formájában és megígérte, hogy azt eljuttatja a kormányhoz.

A vasutasok tegnap nyújtották át memorandumukat a főispánnak és abban a következőket kérik:

1. a megszüntetett drágasági pótlékot újból utalják ki még pedig a felemelt összegben;
2. az 1918. nov. 10-ike óta elhunyt vasutasok özvegyei és árvái részére a nyugdíjat feltétlenül ki kell utalni;
3. az időközben elbocsátott vasutasok közül azoknak, akiknek nyugdíjigényük van, fizessék ki a nyugdíjat;
4. a nyugdíjasok továbbra is kapják meg mindazon kedvezményeket, amelyekben eddig részesültek (szabadjegy, élelmiszerek stb.);
5. azon nyugdíjasok, kik szolgálatképesek, továbbra is alkalmaztassanak;
6. Az állások betöltésénél a nyugdíjasok családtagjai részesíthessenek előnyben.

Millerand lesz az új köztársasági elnök.

Páris, szept. 23.

Párisból jelentik, hogy Millerand engedve az összes politikai pártok rábeszélésének, kijelentette, hogy meghajlik a nemzet akarata előtt és kész a jelöltséget elfogadni. Ezt a tényt már hivatalosan publikálták is Párisban.

Millerand követeli a francia alkotmány olyan revízióját, hogy a köztársaság elnökének nagyobb hatalma legyen. Millerand pénteki megválasztását bizonyosra veszik. A parlament főbizottsága már megállapodott Millerand jelölésében. A szenátusban valószínűleg el is marad a vita a jelölt személyéről.

A Journal des Debats azt írja, hogy Millerand távozása nagyon rosszkor jön és könnyen belpolitikai rázkódtatást idézhet elő. Millerand utódja minden valószínűség szerint Briand lesz. Briand ellen a lapok nagyrésze állást foglal. A német lapok véleménye szerint nem remélhető, hogy az elnökválasztás a németekkel szemben politikai változást jelentene.

Páris, szept. 23.

A szenátus és a képviselőház együttes ülésén ma délután Millerandot 528 szavazattal hivatalos elnökjelöltté nyilvánították.

A kormány hadüzenete a drágaságnak.

Tizenöt százalékkal emelik a vajdasági tisztviselők fizetését.

Beograd, szept. 23.

A drágaság leküzdésére vonatkozó rendelet előkészítő bizottságát utasította a közlekedési miniszter, hogy munkáját két nap alatt fejezze be. A bizottság két csoportban dolgozik. Az egyik adminisztrációs kérdésekben dönt, hogy minél előbb és minél több árut szerezzenek be. Ez a bizottság foglalkozik az árdrágítók és árufelhalmozók dolgaival is. A másik csoport azon dolgozik, hogy Beograd központtal egy nagy szövetkezet létesüljön, amely a kormány támogatásával jönne létre. Ez a szövetkezeti központ nagymennyiségű élelmiszert fog venni és gondoskodni fog róla, hogy ez minél gyorsabban a vidéki szövetkezeti fiókokhoz is elkerüljön.

Megállok

a Magyar Nemzeti Tanács Bécsben.

Wien, szept. 23.

A Wienben élő nagyszámú magyar emigránsok megalakították Wienben a Magyar Nemzeti Tanácsot, melynek munkáját ellátólag úgy Ausztria, mint Csehszlovákia is jóindulattal nézi. A Tanács elnöke Hoch János, volt magyar képviselő és budapesti plébános.

Akció a volt osztrák-magyar tisztek érdekében.

Subotica, szept. 23.

Svábies Steván alezredes, Subotica város katonai parancsnoka tegnap értekezletre hívta össze az összes subotikai jótékony egyesületeket, hogy velük a volt osztrák-magyar tisztek nehéz anyagi helyzetének javítását megbeszélje. Svábies alezredes mindenekelőtt szükségesnek tartja a helyi segítő akció megindítását, amit a megjelentek is mind helyeselték és kidolgozták erre nézve a tervezetet. Az

Beograd, szept. 23.

A drágaság leküzdésére vonatkozó bizottság javaslata alapján a szerbiai tisztviselők összletményei 12, a vojvodinai tisztviselőké 15 százalékkal fognak felémltetni. A tisztviselők a családi pótlékokon kívül minden általuk eltartott egyén után külön: Szerbiában napi 4 dinárt, a Vojvodinában 12 koronát fognak kapni.

A Vojvodinában a legalacsonyabb fizetési osztályban lévő tisztviselő fizetését a kormány 12209 koronáról 23932 koronára emeli föl. A III. fizetési osztályba sorozott egyedül álló tisztviselő illetményeit pedig 56760 koronáról 60500 koronára-

alezredes az értekezlet során kijelentette, hogy most amióta vége van a háborúnak, minden katona bajtárs és ő minden lehető el fog követni arra nézve, hogy a volt magyar honvédség és közös hadsereg kötelékébe tartozott nyugállományban lévő vagy tényleges tisztek és altiszteknek, akik ma nyugdíjat nem kapnak, a nyugdíjat folyósítsák.

Meghívó.

A Torontálmezei Magyar Közvetlő Egylet f. é. szeptember hó 26-án vasárnap délelőtt 10 órakor a veliki becskerek Kaszinó-étterem kistermében

rendkívüli közgyűlést tart.

Naplrend:

Az egyesület alapszabályainak megváltoztatása a belügyminiszterium B B B osztályának 8999-920. sz. rendletének értelmében.

Veliki Becskerek, 1920. évi szeptember hó 21. én.

Az Igazgatóság.

A nevelésügyi roham.

Mint esőndesen szemlélő, azt látom és még iskolába járó gyermekek — tehát könnyen fűző — az eddig az iskolákért folyó harcot. Jól esett látni a lelkesedést, hogy tanulni vágyó ifjakat, hogy jöve-keztek jobbra-balra rangsorba vagy olyan nyelvű iskolába. Ez esett a majannak, hogy mind a ephézlab ember törődött a nevelés ügyével. ha mindjárt olyan humorosan is, hogy azt hallta a gyerekek, mindjárt középiskolák jön a világra. Igazán kedves volt, hogy mindent akartak csinálni, talán meg selemhőny te meleszta. marképiszkolat is álltanak föl, ha akad jelölkező.

Mondom, hogy mind nre gondoltak, csak éppen a nevelés alfajára, a népiskolára fűtült mindenki. Ezel már aztán senkise törődött, hogy annak jut-e hely, fő-e ott valaki tanítani és, hogy összejöjjen a tankötelesek. Így állt elő a szűk az a helyzet, hogy középiskolák nagyszabán el vagyunk látva, csak éppen az elemi iskolák fognak meholnap helység híjján az utána kisorolni. Most, hogy befejeződött a beírások, konstataba juk az eredményt: a szerb népiskolában 197 iskolaköteles nincs beírva, a magyar népiskolában közel 400 gyermek nem jár iskolába. Ide kell a sürgős segítség. Nem szabad engedni, hogy ez az állapot megmaradjon. A szülőket a legerősebb eszközökkel kell kényszeríteni gyermekeik iskoláztatására és ha ez nekik anyagilag lehetetlen, itt van ez a sok jótékony egyesület, rukkoltanak ki — ennél jótékonyabbat ugy se csinálhatnak!

Van aztán persze egész esomé furesaság. Ilyen az is például, hogy a helyrosi iskolának legalább 20 teremre volna szüksége, de hat niesen csak tíz hat ahol nines — ott nines! Ez rendben van, lehetetlen nem lehet követelni. De, hogy akkor meg ebből a tízből is elvesznek egy termet es alba szállásolják el az iskolaszolgát és egy iradabel komhát csinálnak neki — hát ez mégis kicsit sok! Elvégre az iskolaszolgák lakása ott van a southerainban. A másik szolga is ott lakik. Hát ez az gyk miért nem lakhat szinten ott? Azt hiszem, hogy öven gyerek mégis csak inkább tarthat számot arra a teremre, mint az iskolaszolga kenyelmi szempontja. Az iskolagygyre meg vissza-visszaterek! I.

A közlelmezés kérdése.

A „Beogradski Dnevnik“ vitatja, hogy a kenyérmagvak kivitelét szabályozó rendeletnek 189. §-át visszavonó rendelet helytelen, mert szerinte a 189. §. intézkedése helyes volt, mely szerint minden exporteur a kivitelre kerülő kenyérmagvakból 5-10 százalékot természetben lett volna köteles átengedni, a mely mennyiség élelmezési célokra lett volna felhasználandó. Indokolja ezt a következőkkel: Élelmezésre vár 1,400,000 lélek, ebből 200,000 személy aki magát élelmezni nem bírja és akik munkára is alkalmatlanok. 600 ezer részére élelmet kell adni alacsonyabb áron, mert fizetési képessége csekély. A fennmaradó 600,000 fizetőképés ugyan, de azok részére is az élelmezést elő kell teremteni, hogy azt megvásárelhassa. Ennyi embernek szüksége van legalább 20,000 var gon élelemre. Ezen szükséglet beszerzésére a mai árak mellett

550 millió dinárra van szükség. Ezen forgalmi tőkére az államnak szüksége van, hogy az inséret szenvedő vidékeket és a városi szegényeket elláthassa, ha számításba vesszünk csak 8 hónapot — tehát az új termésig — ezen összeg egyhatedet lesz kisebb, tehát 300 milliót fog kitenni. Az ilyen módon beruházott tőkénél egy év leforgása alatt számolnia kell deficittel. 200.000 lakos részére, ha csak kukoricával lesznek is ellátva, 24 millió dinár kell. Az olcsóbbá tétel körülbelül 60 millió dinár deficitet jelent. A fennmaradó rész az év végéig az államnak megtérülne.

HIREK

Kitüntetett miniszter. Markovity Pál igazságügyminiszter a Karagyorgye csillag IV. osztályú kitüntetését kapta.

Jelena hercegnő illdsén. Jelena hercegnő, aki a múlt héten indult el Parisból, pár nap óta a Szarajevó melletti Illidse fűdön tartózkodik.

Országos vásár Beeskereken. A beeskereki 1910. évi IV. országos vásár október 8., 9. és 10-én lesz megtartva. Elő napon szarvasmarha, juh és sertés, a második és harmadik napon ló és kirakóvásár. Az eladásra szánt állatokat a vásár első napja előtt nem szabad felhajtani.

A gimnázium tankönyveket keres. A városi beeskereki állami szerb főreál-gimnáziummal kapcsolatos állami párhuzamos magyar tannyelvű főreál-gimnázium igazgató-helyettese ezúton hívja fel mind aokat, akiknek magyar nyelvű gimnáziumi bármilyen tankönyveik vannak, hogy azok az eladásra szánt tankönyveik pontos jegyzékét, árjegyzékkel együtt az áll. szerb főreál-gimnázium pedellusánál napközben adják le. Ugyancsak ott nyernek értesítést a szóbeli megbeszéléseket illetően is. A kereskedelmi iskolai tankönyvtulajdonosok is ott adhatják át eladásra kerülő tankönyveik jegyzékét.

A magyar kereskedelmi iskola megnyitása. Az állami párhuzamos magyar tannyelvű kereskedelmi iskola f. hó 26-án, vasárnap ünnepélyes „Veni Sancte!” megnyitást tart. A tanulók délelőtt fél 9 kor gyülekeznek az állami felső kereskedelmi iskolában. Az előadások pedig f. hó 27-én, hétfőn reggel 8 órakor veszik kezdetüket.

Új 100 dinárosok. A Beogradski Dnevnik híja: Azokon a 100 dinárosokon, amelyeket a Nemzeti bank a franciaországi „Banque de France”-tól jutott át, a 100 dinár 400 korona szöveg nyomása barna és nem vörös színű. Ezt sokan hamisítványoknak tartották, a mi nem felel meg a valóságnak, mert ezen bankjegyek jók.

Paris a patkányok városa. Erdi kesz híri közölnék Parisból: Parisban annyira felszaporodtak a pockok hogy azok nappal a legfogalmasabb utcákon az emberek között szaladgálnak. A pockok oly tömegesen lépnek fel, hogy most már hatóságilag ismét szükségessé vált a lakosságot is felhívni, hogy az irásban részt vegyen és hogy mennyire komoly a dolog, ezt legjobban bizonyítja az, hogy a hatóság minden darab kiirtott patkányért 25 centimelet fizet.

Egy bulgár komitáció vajda halála. Udova közelében a csendőrök lelőtték Dimitrov bulgár komitáció vezetőjét, aki a legutóbbi időkig nagy szerepet játszott a guerrilla harcokban.

Mennyibe kerül egy követség fenntartása. A párisi angol követ évi fizetése 2500 livre sterling, körülbelül 70.000 frank, vagyis 140.000 dinár a mai kurzus szerint. Ehhez hozzá kell adni a reprezentáció költségeket, amelyek 9000 livre ster-

linget, 460.000 dinárt tesznek ki. Mégis az angol lapok a követ fizetésének felemelését javasolták, mivel a mostan kinevezett Lord Hardving nem olyan gazdag, mint volt elődje Lord Derby. Anikor röviddel ezelőtt a washingtoni angol követ felmentetett, az új követnek reprezentációs költségeit 75.000 livre sterlingről 17.500-ra emelték fel, amely a mi pénzünk szerint fél millió dinárt tesz ki.

Miért vesztette el Németország a marnei csatát.

Foch marsall nyilatkozata.

A „Petit Parisien” egyik munkatársa érdekes interjút kapott Foch marsalltól, aki nyilatkozatában a németek 1914. évi marnei vereségének okairól a következőket mondotta:

„Charleroi után Kluck generális parancsot kapott, hogy kövesse nyomon seregünket, annak balszárnyát kerülje meg és támadja hátba. Ennek a parancsnak Kluck vakon engedelmességet. Abban a hitben, hogy balszárnyunknak állandóan sarkában van, tulságosan délre nyomult Parison túl és egyáltalán nem vett tudomást Galieni seregéről.”

— Talán az volt ok, ennek — jegyezte meg a tudósító — hogy az angol hadsereg gyors visszavonulása következében köztünk és Franchet d'Esperey serege között tulságos hézag támadt?

„Lehetséges, legalább is most utólag így magyarázzák sokan. De én másképpen gondolkodom. A háborúban különben is nem olyan nagyon előrelátó az ember, mint ahogyan hiszik. Egyáltalán nincs a háborúban olyan sok kombinálás és tervezgetés. Inkább csak az a régi nóta a lejtős síkságról az egész háború, amelyen gurul-gurul az ember, amíg vagy a győzelemhez ér, vagy a vesztéshöz. Az ilyen nagyarányú hadseregmozdulatoknál, amiket mind lehetőleg gyorsan kell végrehajtani, egészen természetes, hogy hol itt, hol ott hibák is történnek. Ugyanílyen hiba volt a német előnyomulás Paris ellen. De a berlini nagy stratégák ilyen lehetőségre még csak nem is gondoltak. Arra számítottak, hogy minden a legapróbb részletelig mindvégig úgy fog történni ahogyan papíron kiszámították. A valóságban azonban egészen másképpen történt a dolog. Galieni tábornok Kluck fedezetlen balszárnyát meglepetésszerűen megtámadta (azért volt ez az oldala fedezetlen, mert Hausen tábornok csapataival még mélyebben nyomult előre dél felé). És mit tett erre a legfőbb német hadvezető? Ahelyett hogy a két sereg között megteremtette volna az összeköttetést, amelynek most már ugyszólván teljesen híján volt mindkettő, az augusztus 30-ika óta Luxemburgban székelő legfőbb hadvezetőség — semmit sem tett. Elképzelhető-e, hogy Joffre nyugodtan ülhetett volna Lyonban, vagy Marseillesben, amíg a Marnenál...?”

„Erre azután egyszerre az összes többi francia csapatotestek mind Bülow, Hausen, a württembergi herceg és a német trónörökös ellen vonultak. Rövid idő múlva, már nem egyes helyi veszteségeiről volt szó a németeknek, hanem egy tökéletesen felbomló hadsereg képét mutatták a németek. Moltke teljesen kiejtette kezéből a vezetés gyeplőit. Az volt a látszat, mintha egyáltalán nem lett volna tájékozódva az ütközet egyes fázisairól. Mintha a vakágó verte volna meg valamennyiüket, a hadvezetőséget és az egyes csapatparancsnokokat egyaránt. A hadsereg esalhatatlanságába vetett feltétlen bizalom az alkalommal rettenetesen megboszultta magát.

A tábornagy még sok apró érdekességet mesélt el a marnei csatáról: „Nehéz, de nagyon szép órákat éltünk át akkor. Kilencedik este izgatottan vártam Groszetti-re, akit 42-ik divíziójával Hausen

egyik szárnya ellen akartam küldeni. Végre megérkezett alapos késéssel. Nem tettem neki szemrehányást, tudom jól magamról, hogy nem sikerülhet mindig minden úgy, ahogy az ember akarja. Fél hatkor délután kiadtam a parancsot, hogy kezdjék meg újra az offenzívát, de az összes csapatok holtfáradtak voltak. Még Groszetti, aki pedig maga a megtestesült bátorság, se mert a sötétben előremenni és másnap reggelre akarta a támadást kezdeni. Ebben a pillanatban kaptam a jelentést: „La Féra pályaudvarát elfoglaltuk!” Felugrottam. Hogyan? Ez egészen váratlanul jött. Maga Moussy tábornok, a divízió parancsnoka se tudott róla semmit. Ilyen meglepetészerű dolgok történnék, lám a háborúban. Kezembe kapom a telefont: „Bravo, bravo, csak tovább előre!” Egymásután hívom fel az egyes divíziókat: „Előre Groszetti!” „Előre Humberti!” „Előre Batterti!” „Előre Lefevre!” „Mit hallok, mit mond ön Radignet? Hogy nem lehet tovább?” „Ez tökéletesen mellékes. Fél hatra összes csapataival uton legyem. Egyébről hallani sem akarok.” — Magam is délre már la Férében voltam. Soha még ilyen látványban nem volt részem. Lehetetlen volt előre juttatni. Se autót, se lovat, se gyalog. Az utcákat mintha palaakkokkal kövezték volna ki. A németek oly kiábrándítóan érezték magukat, hogy százzámra szedték össze őket különböző borospincékben. A pályaudvar lángokban állott. Ez azonban most nem volt fontos. Csak előre haladtunk. Kutyá nehéz nap volt. Primitív kemény matracon aludtam és még azt is megosztottam Weggand tábornokkal. Körülöttem pokoli lármák. Éjjelkor felkeltem. A nagy főhadiszállás a becsületrend nagykeresztjével tüntetett ki. „Jól van” — feleltem és tovább aludtam. Felőrával rá újra felvernek álmomból. A nagy főhadiszállás szivarokat és takarót küldött. Ez pompás volt a hideg ellen, nos és a szivarok — dolányt már vagy 8 napja nem láttam.

Ezekben a napokban nagy segítségre voltak emberünk, akik bámulatos teljesítményükkel tették tanúságot. De azért nem egyet közülök a pokolba kívántam. De hagyjuk ezt, vége van. Együttműködésünk mindenestre nagyszerűen vágtatott és Joffre tábornagy biztosan tartotta kezében a vezénylői pálcát. Az 1914-beli német hadsereg — meg kell hagyni — tökéletes intézmény volt, főleg a porosz gárda. Négyyszer kísérelték meg ezek a poroszok Bannesnél bámulatreméltó szívósággal áttörni a frontot és négyyszer mondott esütőtörtéket vállalkozásuk. Bannes nagy közös sirja lett ennek a kitűnő csapatnak, úgy hogy sok vitéz porosz az ottani moعاتas földben alussza örök álmát.”

Közgazdaság

A szilvatermés Boszniában. A boszniai szilvatermés az idén közepesen volt 2000 vagon aszalt szilva kivételére számítanak. A szarítás és a lekvarfőzés már befejeződött. A száritott szilva minősége igen jó és meglehetősen nagysága. A szilvalekvár is nagyon jó minőségű és 140 vagon van belőle, amelynek egynegyed részét a Wiener Bankverein már megvásárolta. Brekan az aszalt szilva ára 11 korona 50 fillér kg-ként. A nyers szilva ára magasabb volt, mivel azt szeremi- és bacsmegeiek palinkafőzésre vásárolták össze.

Szerződés Csehszlovákiával. A beograd lapok írják, hogy Jugoszlavia és Csehszlovákia között szerződés kötött, amely szerint a 15000 vagon kivitelre szánt búzából Csehszlovákia 8000 vagonot kap, ami később 9000 vagonra lesz kiegészítve. Ezenkívül kap Csehszlovákia 300 vagon olvasztott zsírt és disznóhúst, ezért köteles viszont nekünk kokszot, vasat és cukrot adni. Ezenkívül tárgyalások folynak va-uti lokomotívok és vagonok kijavítására nézve. Jövő héten egy jugoszláv bizottság indul Pragába, hogy ezen tárgyalásokat befejezze.

Német papír Amerikának. A beograd „Politika” közli, hogy Németország megkezdte az újsgápi rendszeres szállítását Amerikába. Az európai államok közül sokban papírhiány van és Németország már az óceánon túlra ekszportál.

Új vasutvonal. Október hó közepén átadják a forgalomnak a Pozsaravac—Mala Kosna közötti újonnan kiépített vasuti vonalat. Pozsaravac ezáltal csatlakozást kap Kóvinnal. Tervbevétték, hogy a vonalat kiépítik annyira, hogy közvetlen összeköttetésbe kerüljön a Banáttal. Az erre vonatkozó előmunkálatok is már folyamatban vannak.

Az európai bortermés. Olaszországnak az idén kitűnő bortermése van. A bor ára eszerint meglehetősen esik. A bor ára hektoliterenkint 14—18 lira a legjobb sicíliai 19—21 lira. Franciaországban szintén jó a termés, hektonként 68—100 frank a bor ára. Magyarország, Ausztria és Csehország termése nagyon rossz, úgy hogy behozatalra lesznek utalva. Magyarországon 800—1400, Ausztriában 2800—3800 korona a bor hektója.

Franciaország idei termése. Franciaország idei gabonatermése 6 millió 300 ezer tonna. Ez a mennyiség elegendő lesz Franciaország kenyérszükségletének fedezésére. Ilyen módon Franciaország a jövő terméig nincs behozatalra szorulva.

Polgármesteri hivatal Vel. Beeskerek

13442—920. 1946

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a Pénzügyminiszter urnak 12905 920. sz. rendelete értelmében a horvátországi, szlavóniai, bánáti, bácskai és baranyai hatóságok által vezetett végrehajtásoknál az illeték 3%-ról 6%-ra, az arverési illeték pedig 2%-ról 4%-ra emeltetik.

Vel. Beeskerek, 1920 szept. 14.

Berberszki s. k. polgármester.

A VÁROSI MOZIBAN SZERDÁN és PÉNTEKEN
megy HUGO VIKTOR regénye:
Az örvény

Igazolványos képeket

leggyorsabban készít

GOLDMANN fényképész,
Váraljai-u. 12. Ugyanott tanuló
vagy tanulóleány felvétetik. 1735

Egy fehér gyermekágy ru. anyos
matracal és fiókkal, egy fehér
gyermekfürdőkád és gyermek-
szek, békebeli áru,

eladó.

Bővebbet: Etvesova (Ma-
gyar) u. 2903 szám alatt
d. e. 11-12 között. 1746

Táblaüveg

négyszögméterenként a 180— K,
ablakjavítások □ m a 240— K
kapható

Beno József

üvegkereskedőnél 1746
Veliki Bečkerek.

20.200 korona és a kuttartálynak
kicsérölésére pedig az előirányzott
összeg 4000 korona.

A költségvetés alolított községi
előjárásánál a hivatalos órák alatt
megtekinthető.

Kumán, 1920 szeptember hó 20.
Camerlenghi Róbert sk. Szekulity Alexander sk.
jegyző. bíró.

Polgármesteri hivatal Vel. Bečkerek.
7830—920. 1947

Hirdetmény.

A választási lajstromok összeállítás-
hatása céljából felhívom a város
ferfiakosságát, akik 21 ik életévüket
már betöltötték, faj és nyelvök sze-
rint szlavok, hogy f hó 25-éig ok-
vetlenül jelentkezzenek ezen hiva-
tálnál.

Veliki Bečkerek, 1920 szept. 20.

Berberszki s. k.
polgármester.

Etvesova (Magyar-) u. 26. számú

ház

azonnal eladó.

Bővebbet ugyanott.

Car Dusanova (Váraljai) u. 38. sz.

sarokház

üzlet és koresmehelyiség-
nek nagyon megfelelő .
1749

eladó.

Bővebb felvilágosítás ugyanott.

Kumán községe. 1740

1866/920 szám.

Árlejtsi hirdetmény.

Kumán község képviselőtestülete
159/920. számú határozatával a
községi épületek tartozását és egy
melykuttartálynak kicsérölését ren-
deite el. az árlejtsi folyó évi októ-
ber hó 3 án d. e. 10 órakor a köz-
ségijánácsteremben fog megtartatni.
A községi épületek tartozására

Eladó

egy 7 éves, jókarban levő
komplett cséplőgarnitúra, ere-
deti magánjáró, az Első Ma-
gyar Gazdasági Gépgyár r.-t.
gyártmánya .
Bővebb felvilágosítást ad a
tulajdonos 1719

Markovits H. Mihály, Jarkovac (Torontál m.)

Fischer és Klein, Zenta.

Telefon 129. * Postával szemben.

Ajánlja állandóan dus
raktarát rőfös- és szövét-
árubból. Kizárólag viszont-
eladóknak.

1701

Ujra fiatal, szép, üdearcu lesz a

Margitta-crémről

Kapható kizárólag

Nikolić gyógyszerfárában

172 Veliki Bečkerek, Žitni (Buza) trg.

Veszek

mindenféle gabonaneműt: búzát, árpát,
zabot, rozsot és lisztet minta után
nagyban és kicsinyben.

Bogdanovits Milán Veliki Bečkerek,
Miletityeva Temesvári, u. 7. 1664

Eladó

Tangel-féle vendéglő

Versec.

1720

Zongoratanítást

vállal szentpétervári konzervató-
riumot végzett hölgy. Ugyanaz
francia és angol órákat is ad.

Bővebbet d. u. 1—3 óra közti
1711 LITOVENKO, Bojza u/có 5.

Elsőrendű száraz TŰZIFA

só, faszén, cement,
deszka, lécs, épületfa,
és kétszer mosott kovácsszén

kapható a

Szerb szövetségzeti bank r.-t. fiókjánál
Veliki Bečkerek.

844

Telefonszám 47.